

Schmidt Jenő: Az elveinkből nem engedünk

Szerző: Kolin Péter, a TÖOSZ kommunikációs titkára

A TÖOSZ elnöke az önkormányzati választásokat követően először nyilatkozott az előttünk álló önkormányzati ciklusról. Világossá tette, hogy önkormányzati kérdésekben továbbra sincs pártpolitika a TÖOSZ-nál, elveinkből nem engednek és továbbra is jelmondatukhoz, „Szakszerűség és szolidaritás” elveihez híuen, tisztán szakmai alapon végzik munkájukat. A mindenkori kormányzattal való, olykor természetesen vitáktól sem mentes konstruktív együttműködést is magától értetődőnek nevezte Schmidt Jenő. A TÖOSZ Magyar Falu Program kialakításában vállalt szerepe után reményei szerint a kisvárosokat érintő programban is jelentős lesz.

- Túl vagyunk az önkormányzati választásokon. Minden településvezető új tervekkel, reményekkel és lendülettel néz az új önkormányzati ciklus elé. Ön hogyan tekint a következő időszakra?

- Természetesen pozitívan. A legnagyobb, több mint 1600 tagtelepülést számláló hazai önkormányzati érdekvédelmi szervezet elnökeként mindent megteszek annak érdekében, hogy a TÖOSZ, ahogyan eddig, a jövőben is minden településtípus számára irányt mutasson meghatározó, aktuális szakmai kérdésekben és felmerülő nehézségek, egyedi problémák esetén egyaránt. Nagy hangsúlyt fektetünk a továbbiakban is arra, hogy felmérjük és összegyűjtsük, ezáltal megismerjük tagjaink véleményét annak érdekében, hogy egységes szakmai álláspontot tudjunk képviselni az érdekérvényesítő munka során, akár a kormányzat elképzelésével szemben is.

- A kormányzat elképzelésével szemben?

- Nézze, nem titok, hogy a TÖOSZ elnöke és több elnökségi tagja kormánypárti településpolitikus, ahogy az sem, hogy ellenzéki településpolitikusok is tagjai az Elnökségnek. Nálunk mindig a sokszínűség uralkodott, és eddig sosem fordult elő, hogy különböző pártállású önkormányzati vezető ne tudott volna együtt dolgozni a közös érdekekért a Szövetségen belül. A helyi szint érdekei általában elég világosak az elvont politikai elméletekkel és vitákkal szemben.

Lássuk be, nem harcolhatunk egymás ellen, ahogy valami ellen sem. Valamiért, közös cél érdekében kell együttműködve dolgoznunk. Jelen esetben közös célunk az önkormányzatok működési feltételeinek optimalizálása, valamint a település és területfejlesztés, függetlenül az azt vezető polgármester pártállásától. Mi ezen elvek végezzük szakmai munkánkat a TÖOSZ-nál, jelmondatunk a „Szakszerűség és szolidaritás”. Ez nem hangzatos frázis, mi így működünk. Az elveinkből nem engedünk, mindig kiállunk az általunk helyesnek tartott törekvések mellett, ezt számos alkalommal tapasztalhatták tagjaink és a közvélemény egyaránt.

– *Mondana néhány példát?*

– Például amikor 2015-ben önkormányzati segítyezésről szóló jogszabályi változás kapcsán azt mondtuk, hogy a minisztériumnak fogalma sincs arról, mi a helyzet a „végeken” és fel kell számolni azt a megközelítést, amely a „felelős államot” a „felelőtlen önkormányzatokkal” állítja szembe. Ez tipikus példája annak, amikor elmélet és a gyakorlat nem korrelál egymással, ezt szóvá kell tennünk. Ahogy amellet sem mehettünk el szó nélkül, amikor 2014-től a kormányzat lecsökkentette a polgármesterek bérét, ekkor kimondtuk, hogy a központi hatalom „leértékelte a településvezetőket”. 2017-ben az önkormányzati rendszer átalakításával kapcsolatban azt nyilatkoztuk, hogy az átalakítás jó irányba indult el, de azt, ami a változtatások közül nem sikerült, korrigálni kell. Hangsúlyoztuk, hogy a túlzott centralizáció nem jó. De ilyen volt a közelmúltban, amikor a budapesti szemétszállítás kukadíj-bevételeket osztó állami holdingból való esetleges kiválása kapcsán elmond-

tam, hogy üdvözlém, ha a helyhatóságok visszakapnák hulladékdíj-megállapítási és beszedési jogukat. Ez az irány sem egyezik vélhetően a kormányzati elképzelésekkel, de mivel a közszolgáltatók száma és rendszere az összeolvadásokkal mára hatékonyra vált, magam is ezt tartom célravezetőnek. Véleményem szerint az állami kézbe került cégeket szintén az önkormányzatok elidegeníthetetlen tulajdonába kellene adni. Koordináló-szakmai felügyeleti szervként megmaradna az Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő is. És akkor nekiállhatnánk a körforgásos gazdaság kialakításának.

– *Csaknem harminc év telt el az első szabad önkormányzati választások óta, hogyan látja az önkormányzati érdekvédelem helyzetét?*

– Hivatásos érdekvédőként természetesen nem lehetek elégedett a helyzettel, mert sorolhatnám, mi mindenben kéne és kellene javítani: az önkormányzatok, mint munkáltatók országos érdekvédelmi szerveként szeretnék igazi partnerséget

és párbeszédet, mert nyilvánvaló, hogy az „agylsívás” erősen sújtja a mi szféránkat is; ez ellen pedig csak versenyképes munkafeltételek biztosításával tudnánk tenni. Szeretnénk a költségvetési tárgyalásokban mélyebben és sokkal érdemibb módon részt venni, a tervezés valamennyi fázisában; ugyanúgy az uniós források tervezésénél is.

De a panaszkodás mellett azt is fontos elmondani, hogy a Magyar Falu Program tervezésekor nagymértékben támaszkodtak a szakmai munkánkra – munkacsoportokban dolgoztunk együtt és a javaslataink jó része bekerült a programba –, amit ezután is folytatunk a kisvárosok programjában.

Sikerült kidolgozni a Norvég Alap által támogatott projekt keretében 2015-ben norvég mintára az Önkormányzatok Nemzeti Együttműködési Tanácsát, amely rendszeres párbeszédet szervez a kormányzat valamennyi önkormányzati működést érintő döntését megelőzően. Bízom benne, hogy az önkormányzati szövetségek a megállapodásban foglaltak érvényre juttatását a jövőben jobban fogják szorgalmazni.

Bizakodunk Miniszterelnök Úr szavai miatt is, aki újra megerősítette a helyi választásokat követően a kormányzat partnerségi együttműködési szándékát az önkormányzatokkal. Ahogy az Országgyűlés őszi ülészakát megnyitó ülésen elmondta: a kormánynak az az álláspontja, hogy minden polgármesterrel és képviselő-testülettel együttműködik, amely maga is kész erre. Azt gondolom ez a kijelentés sok kérdésre választ adott, mindamelllett mi is könnyen azonosulunk vele, hiszen magunk is nyitottak vagyunk az együttműködésre valamennyi önkormányzattal.

– *Mi a helyzet a többi önkormányzati érdekvédelmi szövetséggel? Versengés vagy együttműködés dominál?*

– Szó sincs versengésről: a nyolc országos önkormányzati érdekvédelmi szövetség mindegyike hasonló célokért küzd. A rendszerváltás idején pártpolitikai irányok mentén alakultak meg ezek a szövetségek. Azóta sokat fejlődtek ezek a szervezetek, és nemcsak a fejlődés miatt történtek változások, hanem azért is, mert a polgármesterek nagy része már rég lecserelődött. Mindössze 3%-a a polgármestereknek tölti be 1990 óta a tele-

pülésvezetői szerepet. Ráadásul a szövetségeknek az önkormányzatok a tagjai, nem a polgármesterek, de természetesen a települések első számú vezetői képviselik az önkormányzatokat az érdekvédelmi szervezetekben is. Sokszor nekifutottak aztán az elődeink, hogy egy szövetségbe tömörüljenek vagy szorosabban működjenek együtt; ezek a kezdeményezések többnyire személyes konfliktusok vagy pártpolitikai szembenállások miatt fulladtak kudarcba. Azt meg kell jegyeznem, hogy jogszabály rögzíti, hogy mely szervezetek tekinthetők országos önkormányzati érdekképviseleti szervnek. A jogszabályban¹ meghatározott kritériumok alapján csak négy szövetség, a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége, a Megyei Jogú Városok Szövetsége, a Budapesti Önkormányzatok Szövetsége és a TÖOSZ tekinthető országosnak, így jogalkotási feladatokra, intézkedések megtételére vonatkozó javaslatot csak mi tehetünk, ahogy konzultációt is csak mi folytathatunk „hivatalosan” a kormányzattal a helyi önkormányzati rendszert érintően. Természetesen a TÖOSZ továbbra is nyitott minden együttműködés szorosabbra fűzése felé, kezdeményeztük is nemrég újra. Közösen végrehajtott projekteink sikere ékes bizonyítéka, hogy nincs közöttünk konfliktus. Ha rajtunk múlik, nem is lesz.

– *Nem jelent problémát az érdekképviseleti munka során, hogy ennyi szervezettel kell egyeztetni?*

– Számos példa volt rá régebben. Nem hiába voltak vérmes viták elődeink között. Mára nem ez a központi kérdés, egyfajta adottságként kezeljük mi is, azon túl, hogy mindent megteszünk a helyzet javítására. A többi európai országban hasonló folyamatok zajlottak: 50-70 év kellett a több szövetségi rendszerből egy szövetségbe tömörüléshez az önkormányzatoknak. Mi a 30. évnél tartunk a történelmi folyamatban. De kivételek is vannak, Ausztriában például kettő szövetség maradt.

– *Mi a TÖOSZ elsődleges célkitűzése a következő időszakban?*

– Említettem, hogy a TÖOSZ legutóbbi elnökségi ülésén döntés született a Magyar Kisvárosok

¹ Möt. 131. § (2) bekezdése által szabályozott – a szerk. megj.

Program Munkacsoport megalakításáról. Hasonlóan a 2018-ban létrehozott Magyar Falvak Program Munkacsoport által elkészített és a kormányzat részére átadott javaslatcsomaghoz – amelynek számos eleme beépült a kormány végleges fejlesztési programjába – most az 5000 fő feletti lakosságú települések fejlesztésére irányuló ún. kisvárosi programjavaslat kidolgozását tűztük ki célként, amelyet 2020 tavaszán szeretnénk letenni a kormány asztalára. A TÖOSZ-nak a Magyar Falu Program kidolgozásában is jelentős szerepe volt, viszont a két programot együtt kell majd kezelni és irányítani. Azzal számolok, hogy a TÖOSZ koordinálása mellett várhatóan mintegy kétszáz szakember fog részt venni a kisvárosi javaslatcsomag kidolgozásában. Ahogy a falvak esetében, most is bárki bekapcsolódhat a szakmai munkába.

– *Mit tart a magyar falvak legnagyobb problémájának?*

– A magyar falu legnagyobb problémája egyértelműen az elöregedés és az elvándorlás. Ennek a megállítása hosszú folyamat, legalább 20-25 év. Ehhez nagyon komoly intézkedéscsomagokat kell letennie a mindenkori kormányoknak. Bizakodó vagyok, hogy a jelenlegi kormányzat ezt meg fogja tenni.

– *Nemrégiben azt nyilatkozta, hogy az önkormányzatok közötti feladatmegosztás nem látható annak ellenére, hogy új önkormányzati törvényünk van? Mire gondolt pontosan?*

– Magának a feladatelosztás különbségének a nagysága az abból is leszűrhető, hogy megint 1800 önkormányzat fordul önhibás támogatásért a Belügyminisztériumhoz. Ma az önkormányzati törvény bár nevesíti a településtípusokat, mindenre egyformán vonatkozó feladatokat ír elő. A kérdés azonban az, ezeket mennyire képesek ellátni az adott települések. Nagy eltérés van a települések között. Ma mintegy 300 olyan település van, ahol van mit önkormányozni. A többi település egyértelműen az állami finanszírozásra tud csak hagyatkozni. Ha az állami finanszírozás

nem elégséges, akkor jön az újabb kérés, pályázat a Belügyminisztérium felé kiegészítő támogatásért. Azt gondolom, hogy az önkormányzatoknak minimális államigazgatási szerep kell, hogy jusson, viszont a minden egyes állampolgárt érintő helyi ügyekben az önkormányzatoknak kell elsődleges szerepet vállalniuk. Mindemelllett a hatósági típusú ügyeknél viszont meg kell teremteni a települési kontroll rendszerét.

– *Több mint 1600 önkormányzat tagja a TÖOSZ-nak. Mit tud ígérni a tagjainak, mire számíthatnak a következő években?*

– Ahogyan a többi európai országokban, nálunk is egyre nagyobb kihívásokkal szembesülnek az önkormányzatok: elképesztő az innovációs nyomás. Olyan technológiai fejlődésben élünk, amelyben egy felelős helyi vezetőnek nagyon komoly munkát jelent a megfelelő fejlesztési irányok feltérképezése, egyeztetése az emberekkel és a felelős döntések meghozatala. A TÖOSZ az érdekvédelmi funkciója mellett egyre nagyobb hangsúlyt fektet arra, hogy testreszabott szolgáltatásokat nyújtson tagjainak: rendezvényeink fő hangsúlya mindig aktuális és égető önkormányzati problémák megoldásán van, képzések és kapacitásépítési programok sora várja tagjainkat széleskörű nemzetközi és hazai programok formájában. Tanulmányutakat szervezünk, képzéseinkkel akár „házhöz” megyünk. Olyan hálózatot működtetünk tagönkormányzataink között, amire bátran támaszkodhat egy településvezető, mert gyakorlati tapasztalat és tudás van mögötte. 11 éve gyűjtjük évente váltakozó témákban az innovatív megoldásokat a Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Programjában, így bátran mondhatjuk, hogy jó alapunk van a hazai jól működő szakmai innovációkról. Mi persze csak akkor lehetünk sikeresek ezekkel a programokkal, ha önkormányzataink élnek is a lehetőségekkel. Inspirációt bármilyen rendezvényen nyerhetnek, ezért arra buzdítok minden kollégát, hogy jöjjön el rendezvényeinkre, olvassa híreinket, anyagainkat, és aki kedvet érez, aláírtsa velünk együtt az önkormányzatiság jövőjét.